Üldhariduskooli õpetaja, õppealajuhataja ja tugispetsialistide ametikoha kvalifikatsiooninõuete hindamine

JUHEND

2026

Sisukord:

I. PÕHIKOOLI JA GÜMNAASIUMI ÕPETAJA
1.1. Haridustaseme hindamine
1.2. Õpetajakutse olemasolu tõendamine
1.3. Kvalifikatsiooninõue vastavalt õpetajana tööle asumise ajast
1.4. Pedagoogilise kompetentsi hindamine
1.5. Välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni hindamine
1.6. Töölepingu sõlmimine kvalifikatsiooninõudeta õpetajaga

II. ÕPPEALAJUHATAJA

III. TUGISPETSIALIST

IV. EESTI KEELE OSKUSE NÕUDED JA TÕENDAMINE
4.1. Eesti keele oskuse nõuded
4.2. Eesti keele oskuse tõendamine

Põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja, õppealajuhataja ja tugispetsialistide ametikoha kvalifikatsiooninõuded on reguleeritud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74[1] ja § 99. Kvalifikatsiooninõuetele vastavust, sealhulgas vajaliku kompetentsi olemasolu hindab tööandja.

I. PÕHIKOOLI JA GÜMNAASIUMI ÕPETAJA

Põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja kvalifikatsiooninõudeks on üks järgnevast:

- **magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, õpetajakutse* ja eesti keele oskus** vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel õigusaktis kehtestatud nõuetele;

- **pedagoogiline keskeri- või kõrgharidus**, mis on omandatud enne 01.09.2013 ja mille õppekava on kantud EHISesse enne 01.06.2002 ja **eesti keele oskus** vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel õigusaktis kehtestatud nõuetele;

- **doktorikraad või sellele vastav kvalifikatsioon ning eesti keele oskus** vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel õigusaktis kehtestatud nõuetele.

*Õpetajakutse ei ole nõutav kui isik on omandanud Tallinna Ülikoolis või Tartu Ülikoolis magistrikraadi 2014., 2015. ning teatud puhul ka 2016. aastal õpetajakoolituse õppekaval, kuna sel ajal puudus ülikoolidel kutse andmise õigus. Nimekiri nendest õpetajakoolituse õppekavadest on leitav antud juhendi lehekülgedel 12-13.

Põhikooli valikaine ja gümnaasiumi valikkursuse õpetaja kvalifikatsiooninõudeks on **kõrgharidus, pedagoogilised kompetentsid ja eesti keele oskus** vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel antud õigusaktis kehtestatud nõudele. Pedagoogilisi kompetentse hindab tööandja.

Kvalifikatsiooninõuetele vastavuse hindamisel on aluseks:

1. isiku haridus;
2. isiku õpetajana või õppealajuhatajana töötamise alustamise aeg;
3. õpetatav aine (kohustuslik või valikaine);
4. pedagoogiline kompetents;
5. eesti keele oskuse tase.

1.1. Haridustaseme hindamine

Haridustaseme hindamine toimub haridust tõendava dokumendi alusel, milleks on diplom või tunnistus ning nende juurde kuuluv akadeemiline õiend, hinneteleht või muu dokument.

Eesti Vabariigi ja endise NSV Liidu hariduskvalifikatsioonide vastavus on reguleeritud Vabariigi Valitsuse 06.06.2005 määrusega nr 120. Diplomite, tunnistuste ja teiste hariduskvalifikatsioonide vastavuse juhend asub SIIN. Hariduse vastavuse osas annab vajadusel nõu Eesti ENIC/NARIC Keskus.

Välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine ja akadeemiline tunnustamine on reguleeritud Vabariigi Valitsuse 06.04.2006 määrusega nr 89. Välisriigi hariduskvalifikatsiooni hindamise pädev asutus on Eesti ENIC/NARIC Keskus, kes määrab välisriigi diplomile, tunnistusele, akadeemilisele kraadile või muule hariduskvalifikatsioonile vastavuse Eesti kehtivas haridussüsteemis. Tööandja võib loobuda Eesti ENIC/NARIC Keskuse hinnangust ja teostada hindamise ise, kui omatakse eelnevalt Eesti ENIC/NARIC Keskuse hinnangut vastava riigi ja õppeasutuse hariduskvalifikatsioonile.

1.2. Õpetajakutse olemasolu tõendamine

Õpetajakutse omandamiseks on kaks võimalust:

1. kutse on antud ülikooli poolt õpetajakoolituse õppekava täitmisel (Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool alates 2016. aasta lõpetajatele; Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia alates 2017. aasta lõpetajatele. Vastava kutse andmise märge kajastub diplomiga kaasneval akadeemilisel õiendil punktis 5);
2. kutse on antud Eesti Õpetajate Liidu poolt (alates 2013. aastast).

Õpetajakutse olemasolu saab kontrollida Kutseregistrist.

Kutset on võimalik taotleda vähemalt kaks korda aastas, esitades nõutavad dokumendid Eesti Õpetajate Liidule. Täpsem teave kutsestandardi ja kutse taotlemise kohta asub SIIN.

1.3. Kvalifikatsiooninõue vastavalt õpetajana tööle asumise ajale

Kui isik on töötanud õpetajana enne 1. septembrit 2013. a

Enne 1. septembrit 2013. a töötamise aeg ei ole piiritletud. Kui varasem töötamine on olnud mõnes teises üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses üldharidusaine õpetajana ning vastav ei kajastu Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHIS), tõendab varasemat töötamist õpetajana isiku varasem tööleping, tööraamat või muu vastavasisuline dokument.

Õpetaja, kes on töötanud enne 1. septembrit 2013. a, kvalifikatsiooninõueteks on üks järgnevast:

- **magistrikraad õpetajakoolituse alal**, mille õppekava on kantud EHISesse alates 01.06.2002;

- **magistrikraad isiku poolt õpetatavas aines**, mille õppekava on kantud EHISesse alates 01.06.2002 ja **pedagoogilised kompetentsid**;

- **kõrgharidus isiku poolt õpetatavas aines**, mille õppekava on kantud EHISesse enne 01.06.2002 ja **pedagoogilised kompetentsid**.

Haridustaseme ja EHISesse kandmise osas annab vajadusel nõu Eesti ENIC/NARIC Keskus.

1.4. Pedagoogilise kompetentsi hindamine

Pedagoogilise kompetentsi hindamise viib läbi tööandja, fikseerides kirjaliku hinnangu, milles on välja toodud hinnangu aluseks olevad näitajad. Hindamise protseduuri ja muu sellega seonduva kehtestab tööandja, soovitavalt kollektiivsel kokkuleppel.

Ühe tööandja poolt antud hinnang pedagoogilisele kompetentsile ei ole siduv teise kooli tööandjale.

Pedagoogilise kompetentsi hindamise võimalikud alused

Pedagoogide kompetentsid on kirjeldatud õpetaja kutsestandardis, kuid kompetentsi hindamise alused ei ole õigusaktiga reguleeritud. Hindamise aluseks võivad olla:

- pedagoogilise täiendõppe läbimine;
- varasem pedagoogilise töö kogemus;
- õpetaja tööle kandideerimise motivatsioonikiri, milles sisaldub muuhulgas kandidaadi pedagoogilised oskused ja pädevused;
- õpetaja tööle kandideerimisel tunnikava esitamine;
- proovitunni läbiviimine;
- selgitused õppimisest, õpetamisest, õpikeskkonna kujundamisest, õppija arengu toetamisest jms.

Kompetentsi hindamise viisid ja alused koolis on soovitav kokku leppida ja kirjalikult esitada.

Tuge vajavate õpilaste õpetaja kompetentside hindamine

On eeldatav, et haridusliku erivajadusega õpilast, kes ei vaja õpet eriklassis õpetab õpetaja, kes omab eripedagoogilist kompetentsi. Tavaklassis tõhustatud või erituge vajavat õpilast õpetav õpetaja peab kohandama õpet õpilase individuaalse vajaduse järgi, kus abiks on õpetaja eripedagoogiline kompetents.

Õpiabitundide andmine

Õpiabitundide näol on tegemist tugimeetmega, mida võivad anda õpetajad ja eripedagoogid, kuna ka eripedagoogide ülesandeks on õpiabirühma tundide või individuaaltundide läbiviimine. Õpitundide andmisel tuleks kvalifikatsiooninõuetele vastavuse hindamisel eelkõige lähtuda, kas tegemist on õpetaja või eripedagoogiga. Õpetaja puhul lähtutakse õpetajale kehtestatud kvalifikatsiooninõudest, eripedagoogi puhul eripedagoogile kvalifikatsioonile seatud nõuetest.

Tuge vajavat õpilast õpetava õpetaja kompetentsi hindamisel arvestatakse:

- tuleb toime õppija vajaduste märkamisega, tema õppe diferentseerimise ja kohandamisega;
- on valmis jälgima õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandama õpet individuaalsete vajaduste ja võimete järgi;
- on võimeline märkama õppija toe vajadust ja individuaalset õpivajadust, kaasates tugispetsialiste ja kolleege, tehes koostööd abi- ja toetusvajaduse

väljaselgitamisel, õppe- ja arendustegevuse planeerimisel, abivahendite rakendamisel ning koostöös lapsevanemaga toetama ja suunama õppijat.

Eriklassis võib õpetajana töötada eripedagoogi väljaõppega, s.o eripedagoogi magistrikraadi või magistrikraadi ja eripedagoogi kutset omav isik. See ei välista, et eriklassis ei võiks töötada ka õpetaja, kelle kvalifikatsioon vastab õpetaja ametikoha nõudele. Soovituslik ja eelduslik on, et eriklassis töötaval õpetajal on omandatud hariduslike erivajadustega õppija toetamiseks vajalikud kompetentsid.

1.5. Välisriigis omandatud kutsekvalifikatsiooni tunnustamine

Õpetaja on Eesti Vabariigis reguleeritud kutse. Välisriigis omandatud õpetaja kutsekvalifikatsiooni hindamine ja tunnustamine toimub välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse aluse.

Tunnustamise põhimõte on, et omatakse usaldust välisriigi diplomite, tunnistuste ja õppekavade osas. Isik, kes on piisavalt kvalifitseerunud töötamaks oma erialal ühes riigis, võib põhimõtteliselt töötada samal erialal ka teises riigis, isegi kui õppekava erineb mõningal määral sisu ja/või nominaalkestuse poolest.

Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamine ei ole automaatne, kuna haridussüsteemid ja tööturul kehtestatud kvalifikatsiooninõuded on riigiti erinevad.

Õpetaja, logopeedi ja eripedagoogi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise pädev asutus on Haridus- ja Teadusministeerium (haridusjuhtimise ja õpetajakoolituse valdkond).

1.6. Töölepingu sõlmimine kvalifikatsioonita õpetajaga

Õpetajaga, kelle kvalifikatsioon pole nõuetekohane, aga kellel on **vähemalt keskharidus ja piisav kompetents**, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpiväljundite saavutamine, saab sõlmida tähtajalise töölepingu **kuni üheks aastaks**.

Õpetajaga, kelle kvalifikatsioon pole nõuetekohane, aga kes **läbib kõrghariduse tasemel õpetajakoolitust või omab või omandab magistrikraadi või sellele vastavat kvalifikatsiooni**, saab sõlmida tähtajalise töölepingu **kuni kolmeks aastaks**.

Kvalifikatsioonita õpetajaga võib aastaseid tähtajalisi töölepinguid sõlmida korduvalt. Igal sellisel juhul korraldab koolijuht aasta jooksul uue avaliku konkursi. Alates 1. augustist 2024 lisandub eesti keele oskuse tase vastavalt õigusaktides kehtestatud nõudele.

Kui kvalifikatsiooninõudeta õpetajaga on varasemalt ekslikult sõlmitud tahtajatu tööleping, on lahenduseks töölepingu muutmine poolte kokkuleppel. Kui tähtajatu tööleping on sõlmitud teadlikult, on võimalik lugeda leping vastavate õigusaktide alusel tühiseks.

II. ÕPPEALAJUHATAJA

Õppealajuhataja kvalifikatsiooninõudeks on **magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, õpetajakutse, eesti keele oskus C1 tasemel ja juhtimiskompetents**. Õpetajakutse ei ole vajalik, kui magistrikraad on omandatud õpetajakoolituse õppekaval Tartu Ülikooli või Tallinna Ülikooli poolt enne 2016. aastat või Eesti Muusikaakadeemia poolt enne 2017. aastat. Samuti loetakse õppealajuhataja kvalifikatsiooninõuetele vastavaks isikud, kes on **enne 2013. aasta 1. septembrit omandanud pedagoogilise keskeri- või kõrghariduse**.

Juhtimiskompetentse hindab koolijuht järgmistes valdkondades:
- organisatsiooni arengu juhtimine;
- õpikeskkonna kujundamine;
- personalijuhtimine;
- ressursside juhtimine;
- enesejuhtimine.

Hindamise vormi kehtestab tööandja.

Kui õppealajuhataja ei vasta kvalifikatsiooninõudele, ei oma isik õigust töötada õppealajuhatajana tähtajatult ega tähtajaliselt.

III. TUGISPETSIALIST

Eripedagoogi kvalifikatsiooninõudeks on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, või eripedagoogi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel antud õigusaktis esitatud nõuetele.

Eripedagoogide kutsestandardite ja kutse taotlemise kohta annab teavet Eesti Eripedagoogide Liit.

Koolipsühholoogi kvalifikatsiooninõudeks on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, või koolipsühholoogi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel antud õigusaktis esitatud nõuetele.

Koolipsühholoogi kutsestandardite ja kutse taotlemise kohta annab teavet Eesti Koolipsühholoogide Ühing.

Sotsiaalpedagoogi kvalifikatsiooninõudeks on erialane (sotsiaaltöö- või sotsiaalpedagoogikaalane) kõrgharidus või sotsiaalpedagoogi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel antud õigusaktis esitatud nõuetele.

Sotsiaalpedagoogi kutsestandardite ja kutse taotlemise kohta annab teavet Eesti Sotsiaalpedagoogide Ühendus.

Logopeedi kvalifikatsiooninõudeks on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või logopeedi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel antud õigusaktis esitatud nõuetele.

Logopeedi kutsestandardite ja kutse taotlemise kohta annab teavet Eesti Logopeedide Ühing.

Kui tugispetsialist ei vasta eelpool nimetatud kvalifikatsiooninõudele, ei oma isik õigust töötada vastaval ametikohal ei tähtajatu ega tähtajalise töölepinguga.

IV. EESTI KEELE OSKUSE NÕUDED JA TÕENDAMINE

4.1. Eesti keele oskuse nõuded

Eesti keele oskuse nõuded ja hindamine on reguleeritud keeleseadusega, mille alusel on kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrus „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ (2011).

Keeleoskusnõuded õpetajatele:

- B1-tase õpetajatele, kes õpetavad rahvusvahelise õppekava alusel (neile, kes töötavad 01.07.2024, kehtib nõue alates 01.09.2026);
- B2-tase võõrkeeleõpetajatele, välja arvatud eesti keele kui teise keele õpetajatele;
- B2-tase õpetajatele, kes ei õpeta eesti keeles (neile, kes töötavad 01.07.2024 üldhariduskoolis, kehtib nõue alates 01.08.2025);
- C1-tase õpetajatele, kes õpetavad eesti keelt või eesti keeles.

Keeleoskusnõuded tugispetsialistidele:

- C1-tase (logopeedidele ja sotsiaalpedagoogidele, kes töötavad üldhariduskoolis 01.07.2024 rakendub C1-taseme nõue alates 01.08.2026);
- B2-tase, kelle tugispetsialisti teenust tarbivad mitte-eesti emakeelega isikud.

Keeleoskusnõue õppeasutuse juhile, tema asetäitjatele, õppealajuhatajale ja õppekasvatusala juhtivatele töötajatele:

- C1-tase.

Eesti keele oskuse nõuet ei kohaldata Eestis tähtajaliselt töötavale väliseksperdile või välisspetsialistile.

4.2. Eesti keele oskuse tõendamine

Eesti keele oskuse tõendamise võimalused:

- **eesti keele tasemeeksami** sooritamine. Vastavaid eksameid koostab ja korraldab Haridus- ja Noorteamet (harno.ee/eesti-keele-tasemeeksamid). Eksami sooritamise järel väljastatakse tasemetunnistus;
- **põhiharidus, keskharidus või kõrgharidus* on omandatud eesti keeles**;

- B2-taseme keeleoskust tõendab **eesti keele kui teise keele riigikeeleeksami** sooritamisel antud eesti keele tasemeeksami tunnistus.

*Kõrgharidus on omandatud eesti keeles juhul, kui bakalaureuse- või rakenduskõrghariduse õpe on toimunud 60% ulatuses eesti keeles, või siis, kui kõigi läbitud kõrgharidusastmete peale kokku on õppetöö toimunud 60% ulatuses eesti keeles.

Enne 1. juulit 2008. a väljastatud eesti keele tasemetunnistused loetakse vastavaks järgmiselt:

- Algtaseme keeleoskuse tunnistus vastab B1-taseme tunnistusele;
- Kesktaseme keeleoskuse tunnistus vastab B2-taseme tunnistusele;
- Kõrgtaseme keeleoskuse tunnistus vastab C1-taseme tunnistusele.

Enne 1. juulit 1999. a väljastatud tööalase keeleoskuse kategooriatunnistust arvestatakse keeleoskusnõude täitmist tõendava dokumendina isiku puhul, kelle keeleoskus on tööandja hinnangul piisav vastaval töö- või ametikohal töötamiseks. Tööandjal on hinnangu saamiseks õigus pöörduda Keeleameti poole keeleoskuse piisavuse kohta teabe saamiseks.

Lisa 1. Õpetajakoolituse õppekavad, millega ei kaasnenud õpetaja kutset, sest ülikoolidel puudus veel kutse andmise õigus.

Tartu Ülikooli õppekavad

Õppekava nimetus	**EHIS ID**
Anglistika, inglise keele õpetaja eriala	101065
Filosoofia, filosoofiaõpetaja eriala	2559
Germanistika, saksa keele õpetaja eriala	84980
Kehaline kasvatus ja sport, põhikooli ja gümnaasiumi kehalise kasvatuse ja inimeseõpetuse õpetaja eriala; põhikooli ja gümnaasiumi kehalise kasvatuse õpetaja-treener	2640
Romanistika, hispaania keele õpetaja eriala; prantsuse keele õpetaja eriala	84983
Slavistika, vene keele ja kirjanduse õpetaja eriala	84982
Usuteadus, eriala "Usuteadus religioonipedagoogika alal"	2563
Ajalugu, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja eriala	2557
Ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja	2525
Eesti keele ja kirjanduse õpetaja	2527
Eesti keele ja kirjanduse õpetaja mitte-eesti koolis	2528
Gümnaasiumi loodusteaduste õpetaja	104224
Humanitaarainete õpetaja mitmekeelses koolis	2531
Keeleõpetaja mitmekeelses koolis	205621
Klassiõpetaja	2392
Klassiõpetaja mitmekeelses koolis	2393
Koolieelse lasteasutuse pedagoog	80324
Koolieelse lasteasutuse õpetaja	3131
Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas	3132
Kunsti, käsitöö ja kodunduse õpetaja	112238
Kunstide ja tehnoloogia õpetaja	146977
Matemaatika- ja informaatikaõpetaja	2501
Muusikapedagoogika	112097
Põhikooli mitme aine õpetaja	2498
Võõrkeeleõpetaja	136599
Õpetajaharidus	162717

Tallinna Ülikooli õppekavad

Õppekava nimetus	EHIS ID
Koolieelse lasteasutuse õpetaja	115679
Koolieelse lasteasutuse õpetaja	126057
Alushariduse pedagoog	1541
Kutsepedagoogika	1517
Ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja	1654
Alushariduse pedagoog	1660
Bioloogiaõpetaja	1656
Eesti keele ja kirjanduse õpetaja	1657
Eesti keele kui teise keele õpetaja	1658
Füüsikaõpetaja	1659
Geograafiaõpetaja	1711
Informaatikaõpetaja	1636
Inglise keele õpetaja	1637
Kehakultuuriõpetaja	1737
Klassiõpetaja (HR)	1514
Klassiõpetaja (HK)	1514
Kunstiõpetaja	1639
Kunstiõpetaja (ühisõppekava)	144342
Käsitöö ja kodunduse õpetaja	1631
Loodusteaduste õpetaja	136077
Matemaatikaõpetaja	1632
Mitme aine õpetaja	1634
Muusikaõpetaja	1648
Muusikaõpetaja (ühisõppekava)	144344
Prantsuse keele õpetaja	1649
Saksa keele õpetaja	1652
Tehnoloogiavaldk. ainete õpetaja	164237
Töö ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja	1623
Vene keele ja kirjanduse õpetaja	1646
Vene keele kui võõrkeele õpetaja	1647
Võõrkeeleõpetaja	145117